

דווקא עכשיו

להתנדב!

הרשת להתנדבות ישראלית

"המתנדבים/ות החדשים/ות"

של משבר הקורונה

תמונת מצב התנדבות

מבוססת סקרים

אפריל 2020

הרשת להתנדבות ישראלית

מיסודם של ממשלת ישראל וג'וינט ישראל

הקדמה

במהלך השבועות האחרונים נתונה ישראל, בדומה לעולם כולו, במצב משבר, כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה. נגיף הקורונה אינו מבחין בין אוכלוסיות ובין מגזרים ומשפיע על כלל החברה הישראלית, ובעיקר על אוכלוסיות פגיעות. בתקופות מורכבות שכאלה נבחנת החברה ישראלית בחוסן של תושביה וקהילותיה.

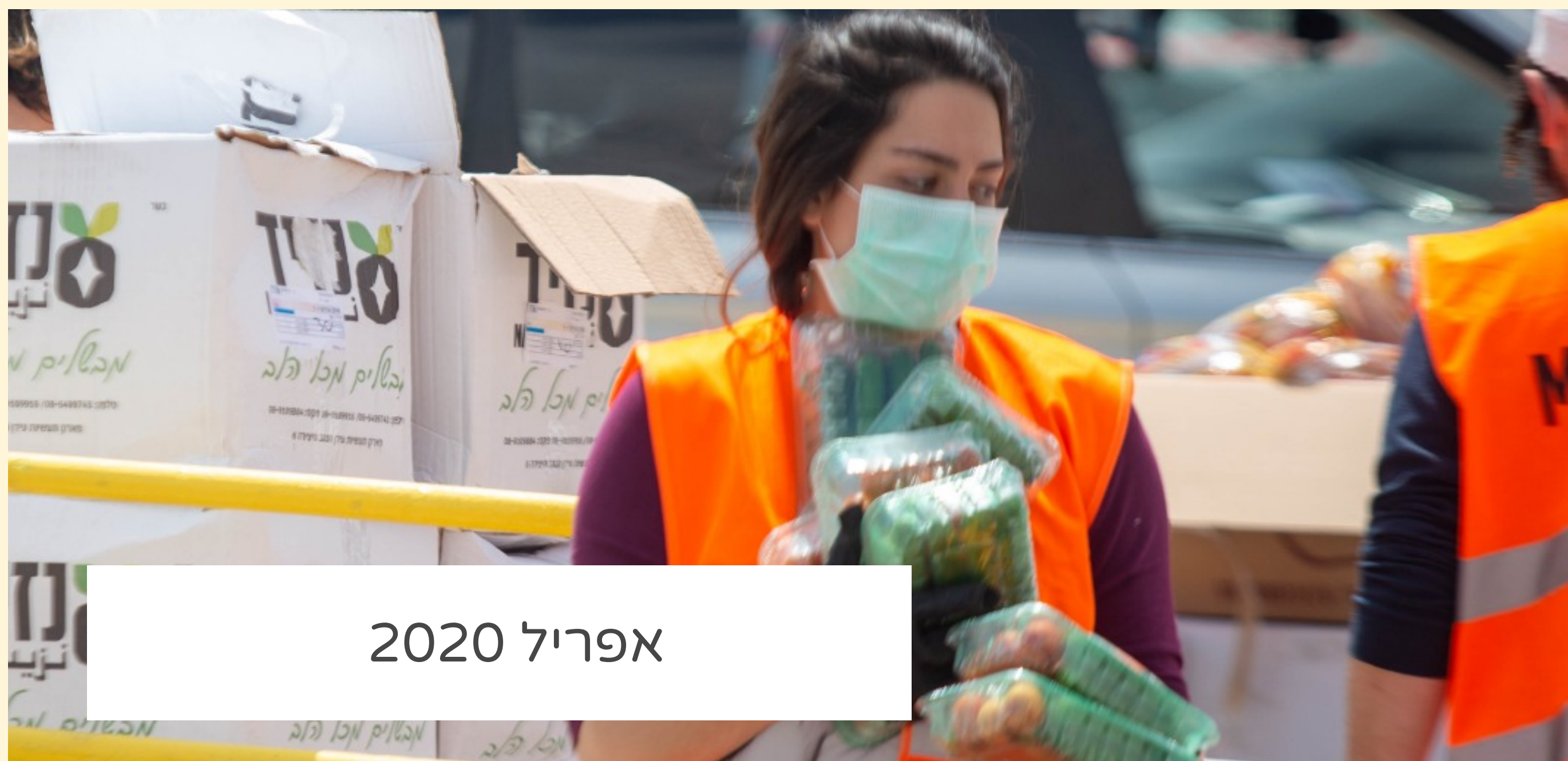
ואכן, החברה הישראלית מצליחה לגלות בתקופה זו את מלוא כוחה וחוסנה. מתנדבים/ות רבים התגייסו בשבועות האחרונים על מנת לסייע, לתרום ולספק מענה למגוון הצרכים הקיימים והחדשים שהתעוררו כתוצאה מהמצב ולמגוון האוכלוסיות הזקוקות לסייע. בכך, הופכת ההתנדבות לכלי משמעותי בהתמודדות החברה עם מצב החירום. היא תורמת לחוסן החברתי ולסולידריות ומעודדת התארגנות והשתתפות אזרחית, התורמות לתחושה של אחריות משותפת על המציאות החברתית.

ההתנדבות מייצרת פעולה אפקטיבית לקידום פתרונות לבעיות חברתיות בוערות שמתעוררות לאור המצב: המתנדבים/ות מסייעים לאזרחים ותיקים ברכישת מזון, תרופות ובהפגת בדידות, הם/הן מאיישים שמרטפיות לילדי רופאים/ות ועובדי/ות משק לשעת חירום וכן מסייעים למשפחות הנמצאות בבידוד או סובלות ממשבר כלכלי לאור המצב. היכן שיש צורך, ישנם מתנדבים/מתנדבות המבקשים לספק לו מענה.

הרשת להתנדבות ישראלית פועלת יחד עם כלל שותפיה ובתאום מלא עם העוסקים בתחום ההתנדבות והמעורבות החברתית ברשות המקומית, בארגונים החברתיים ובעולם העסקי, ליצירת מהלך מתואם ומסונכרן בין מגוון הצרכים והמענים ההתנדבותיים, שייצר פעולה אפקטיבית למען אזרחי מדינת ישראל בעת הזו. כחלק מפעילות זו, עוסקת הרשת באיסוף נתונים מתמיד, בפיתוח ידע, מחקר ולמידה- על מנת להפיק לקחים רלוונטיים הן לחירום זה, והן לאלה העתידיים לבוא.

כל המידע בדוח זה, מתבסס על מגוון נתונים שנאספו במספר סקרים שהרצנו בתקופה האחרונה, ביניהם: סקר בקרב מדגם מייצג בחברה הישראלית וסקר בקרב מדגם מייצג של אנשים/נשים שאיבדו לאחרונה את מקום עבודתם- שני סקרים אלו בוצעו עבורנו על ידי מכון גאוקרטוגרפיה. כמו כן קיימנו סקרים בקרב מנהלי/ות התנדבות בארגונים חברתיים, מנהלי/ות יחידות התנדבות ברשויות המקומיות ורכזי מעורבות חברתית במרכזי הצעירים. הנתונים של סקרים אלה, שזורים גם הם בדוח זה, המספק תמונת מצב של ההתנדבות בתקופה זו.

ההתנדבות בתקופת הקורונה במספרים¹

אפריל 2020

20.3%

מהאוכלוסייה מעל גיל 18 מתנדבים / ות בעת משבר הקורונה

נתון זה כמעט זהה לשיעור ההתנדבות בעיתות שגרה:

20.6%

על פי הסקר החברתי של הלמ"ס, 2019

נגיף הקורונה והסגר, יצרו מציאות התנדבותית חדשה: חלק מתפקידי ההתנדבות ה"שגרתיים", אינם יכולים להתבצע וחלק מהמתנדבים/ות (למשל: אזרחים/ות ותיקים או אנשים עם מחלות רקע), אינם יכולים לצאת ולבצע את תפקידיהם ה"שגרתיים"

המשמעות:

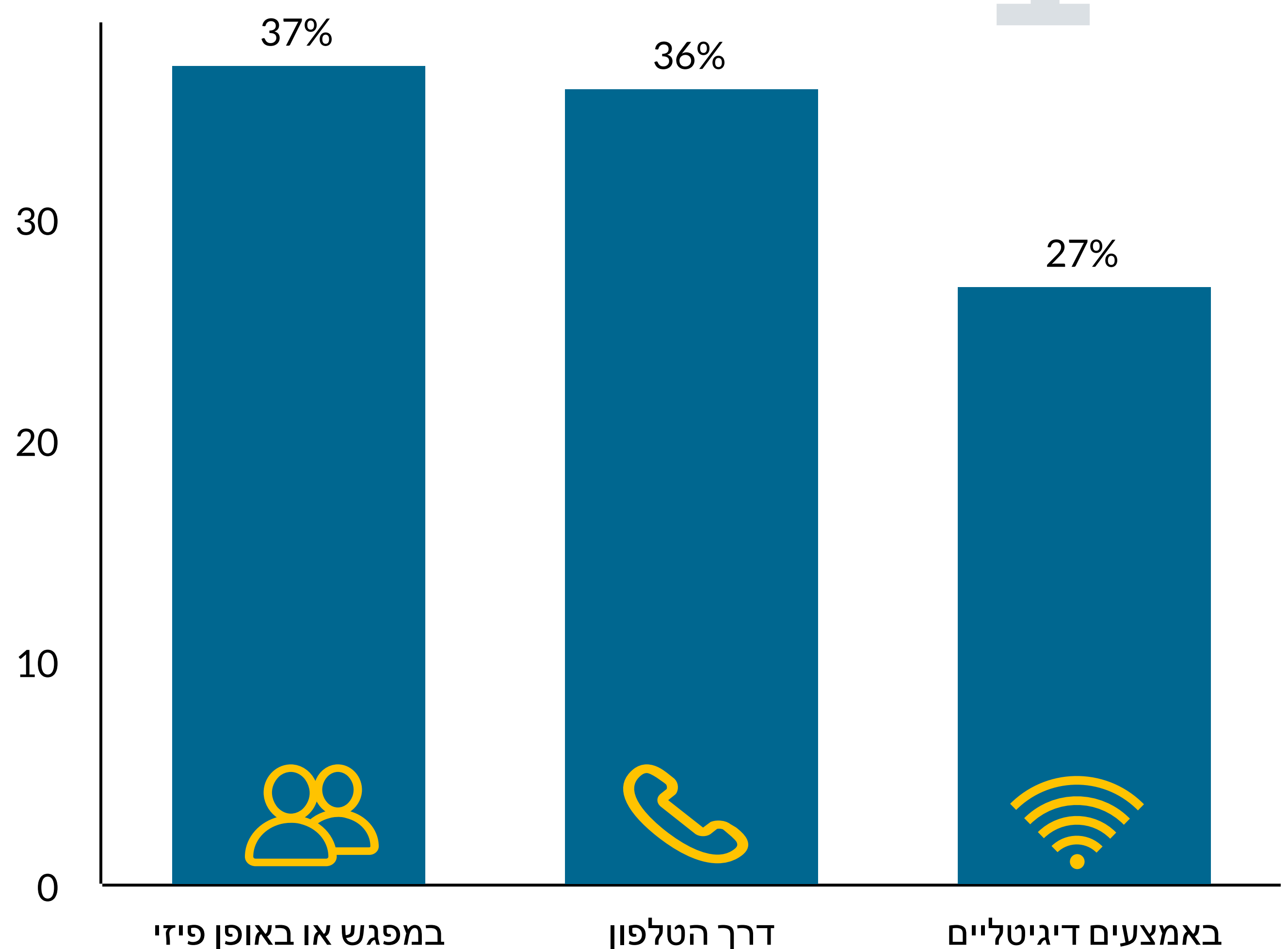
1. סגנונות התנדבות חדשים
2. תפקידים חדשים
3. מתנדבים/ות חדשים/ות

ההתנדבות בתקופת הקורונה, מסמנת עלייה משמעותית בשיעור המתנדבים "מרחוק" - בטלפון או באינטרנט

ממחקר קודם² עולה כי שיעור המתנדבים/ות באמצעים דיגיטליים, לפני פרוץ הנגיף, עמד על

4%
בלבד

1 סגנונות התנדבות חדשים

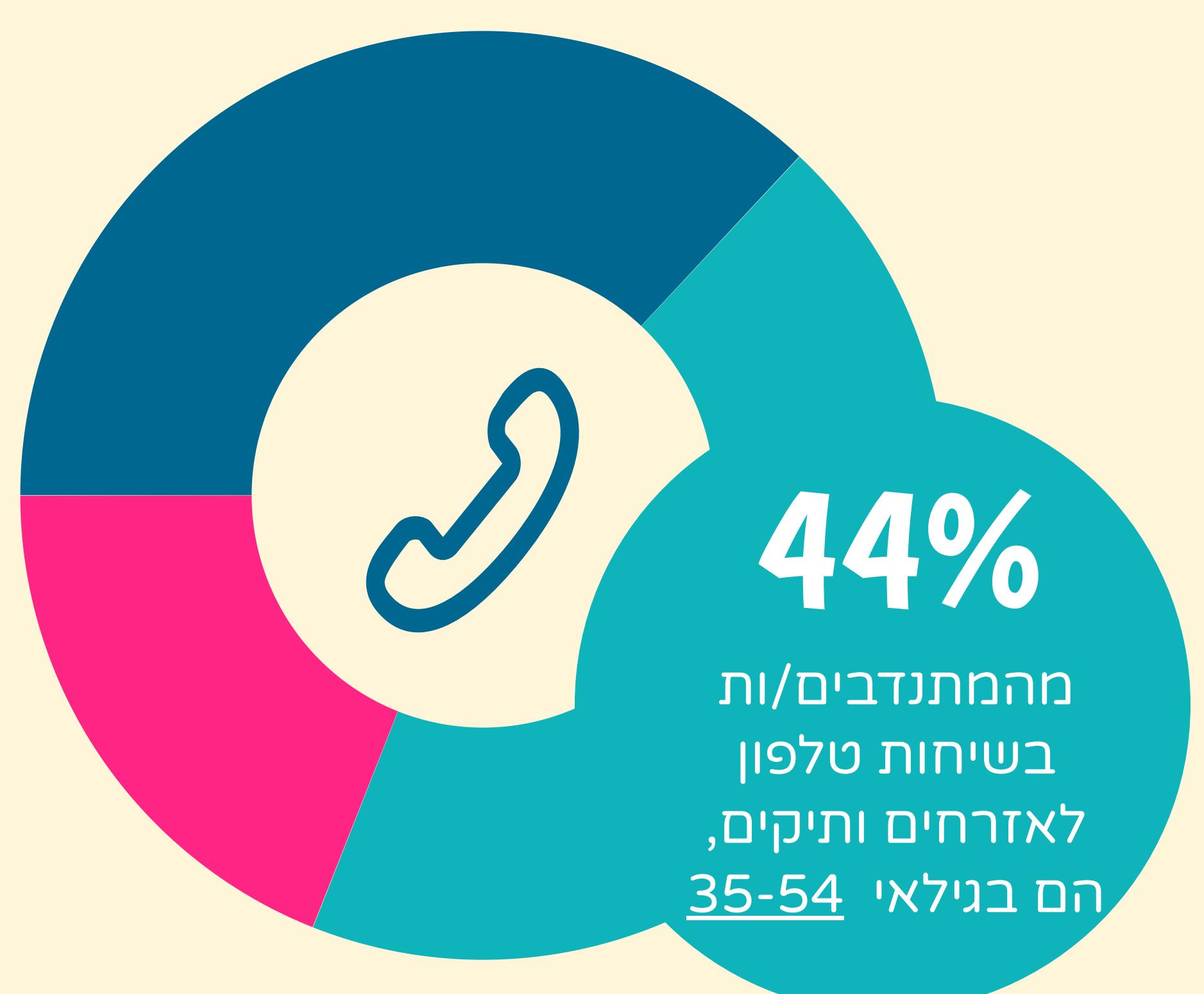
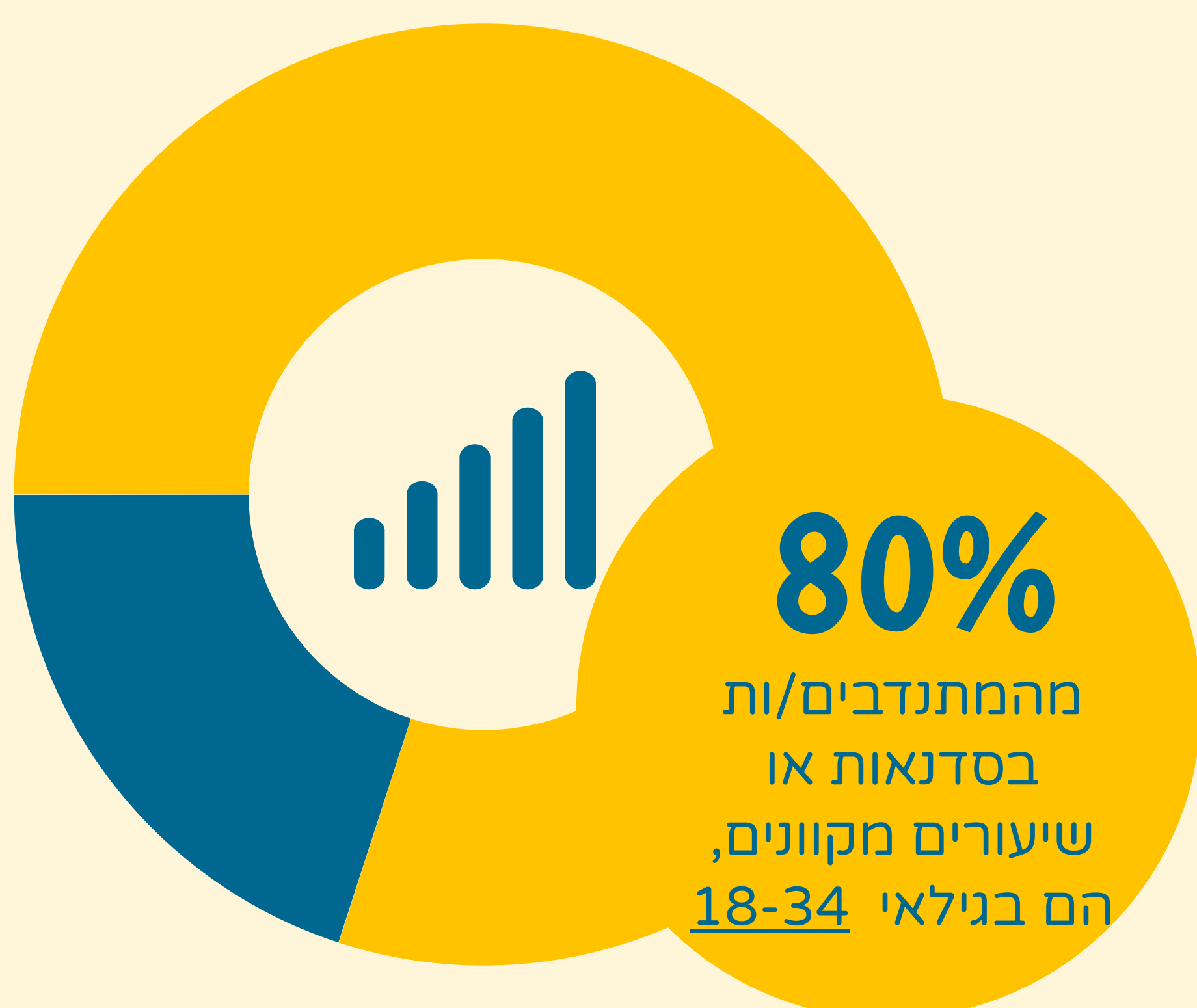
2 תפקידים חדשים לצד השגרתיים¹

בין אם פנים אל פנים, בטלפון או באינטרנט, ההתמודדות עם נגיף הקורונה מייצרת מגוון של תפקידים התנדבותיים חדשים, המתפתחים לצד התפקידים המוכרים מתקופות חירום קודמות ומהשגרה

תפקידים עיקריים	אחוז מתוך המתנדבים המבצעים תפקיד זה
סיוע ברכישת, אריזת ושינוע מזון ותרופות לאוכלוסיות מוחלשות או בבידוד	38.2%
תמיכה נפשית או סיוע רגשי	26.6%
העברת סדנאות או שיעורים מקוונים	14.7%
שיחות טלפון להפגת בדידות של אזרחים ותיקים	14.5%
ארגון יוזמה קהילתית לתמיכה הדדית בשכונה	8.1%
שמרטפיות לעובדי משק לשעת חירום	2.7%

רכישת, אריזת ושינוע מזון ותרופות לאוכלוסיות בבידוד, לאזרחים ותיקים ולאוכלוסיות מוחלשות- הוא התפקיד ההתנדבותי הנפוץ ביותר

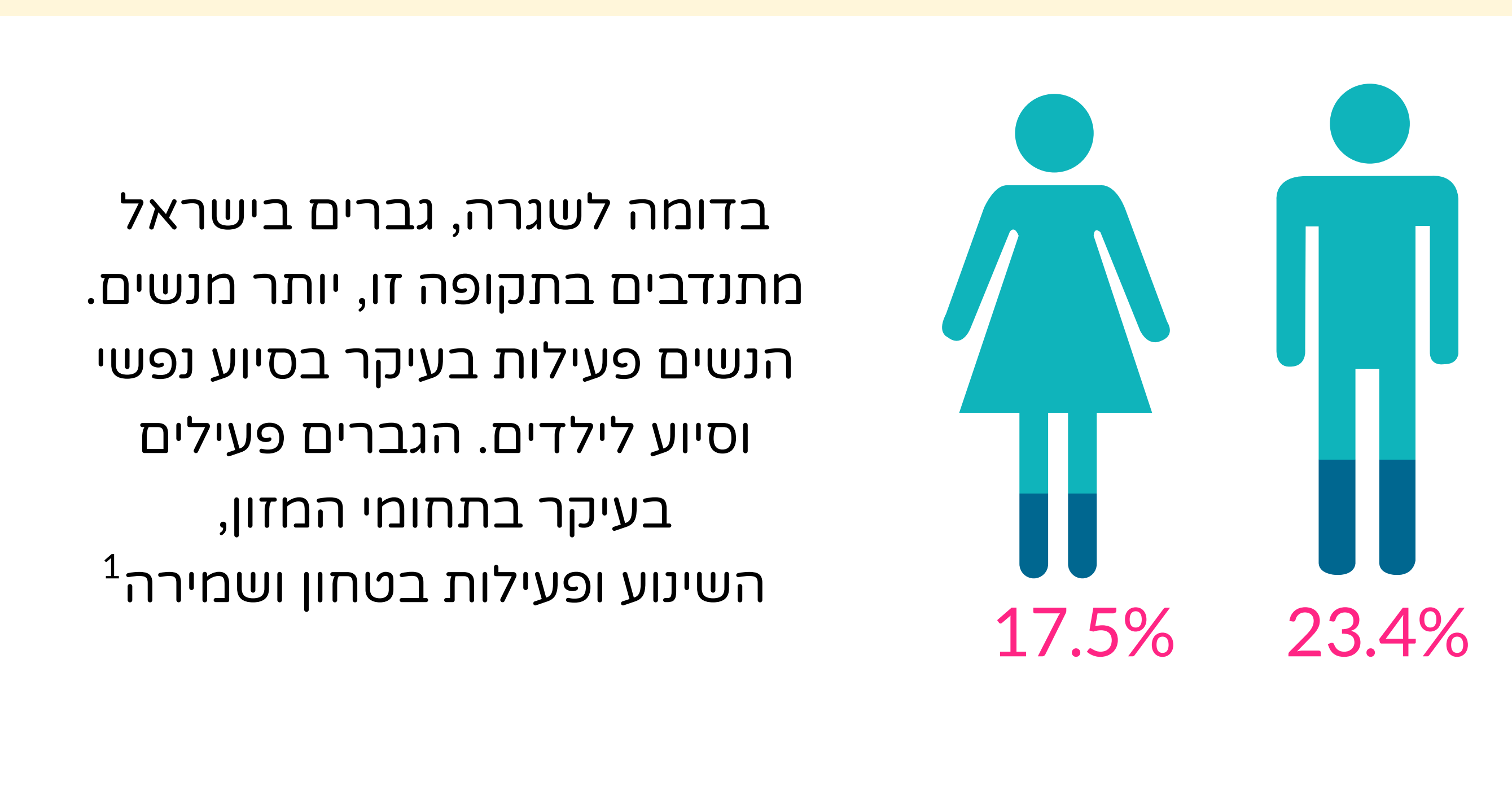
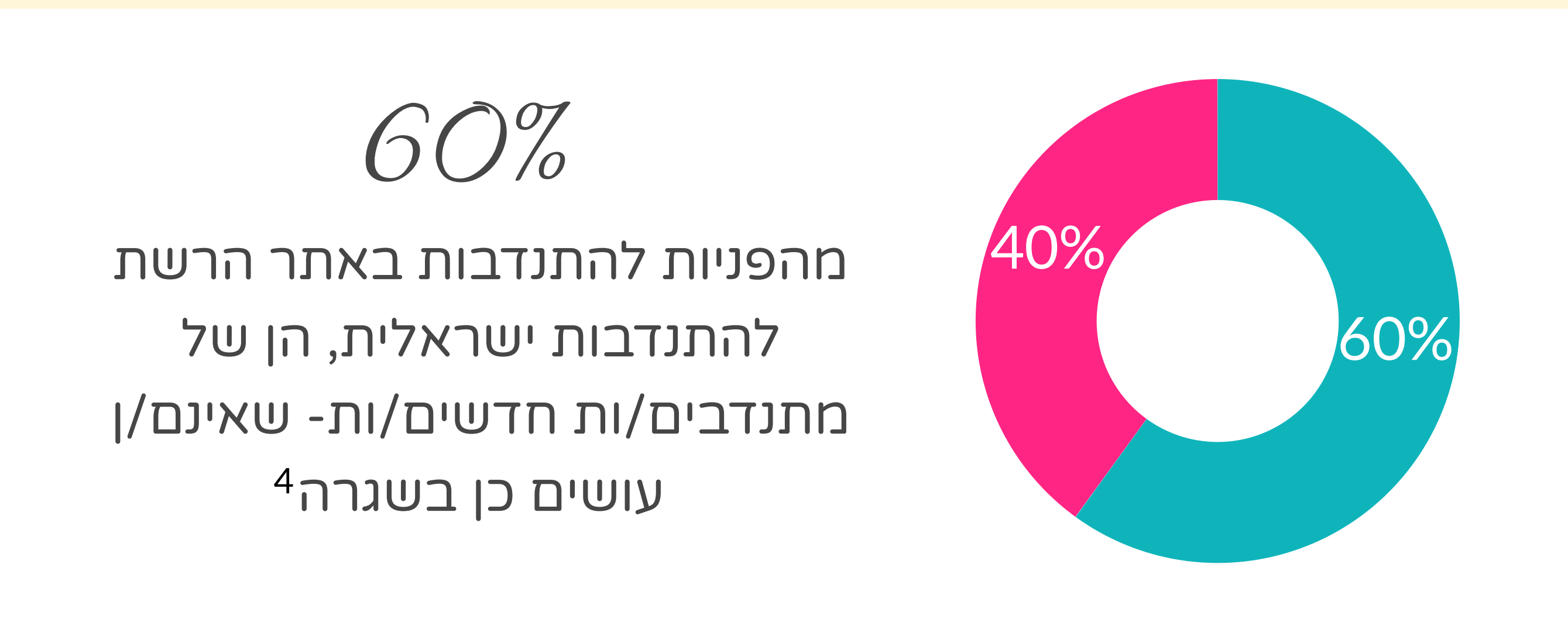
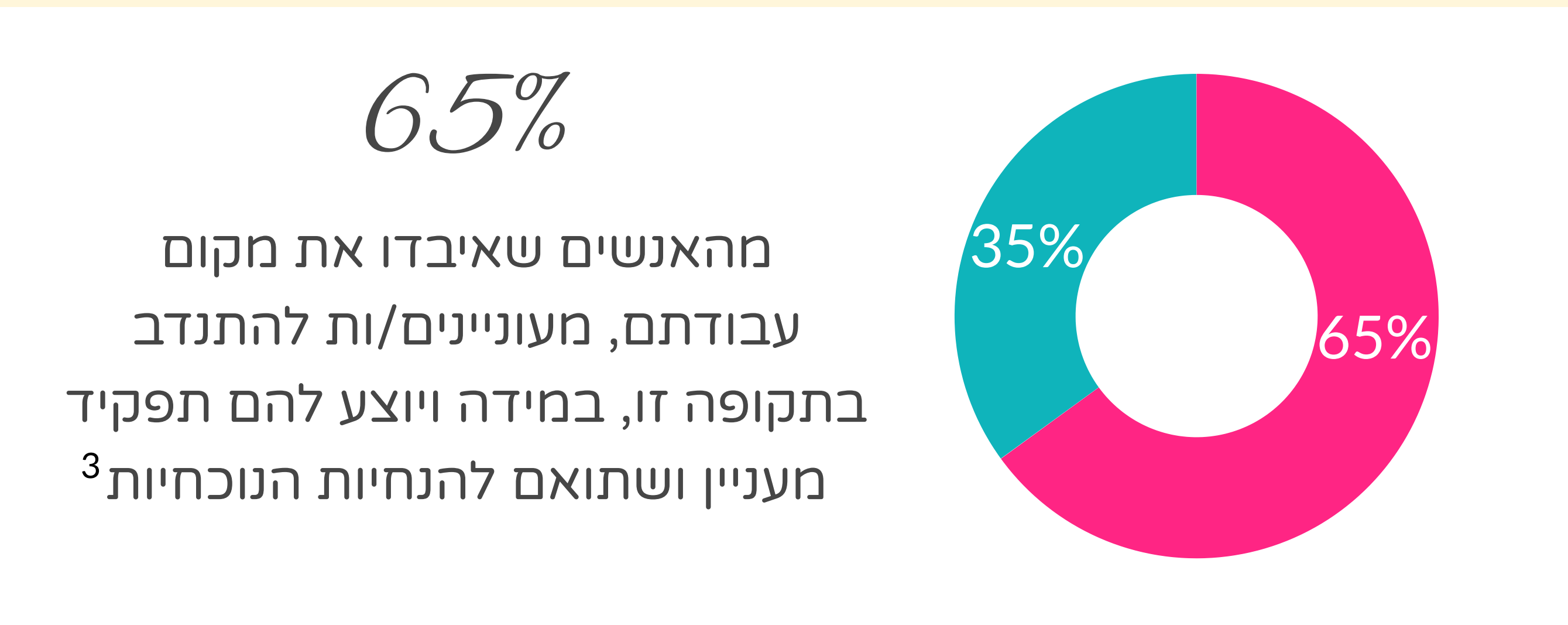
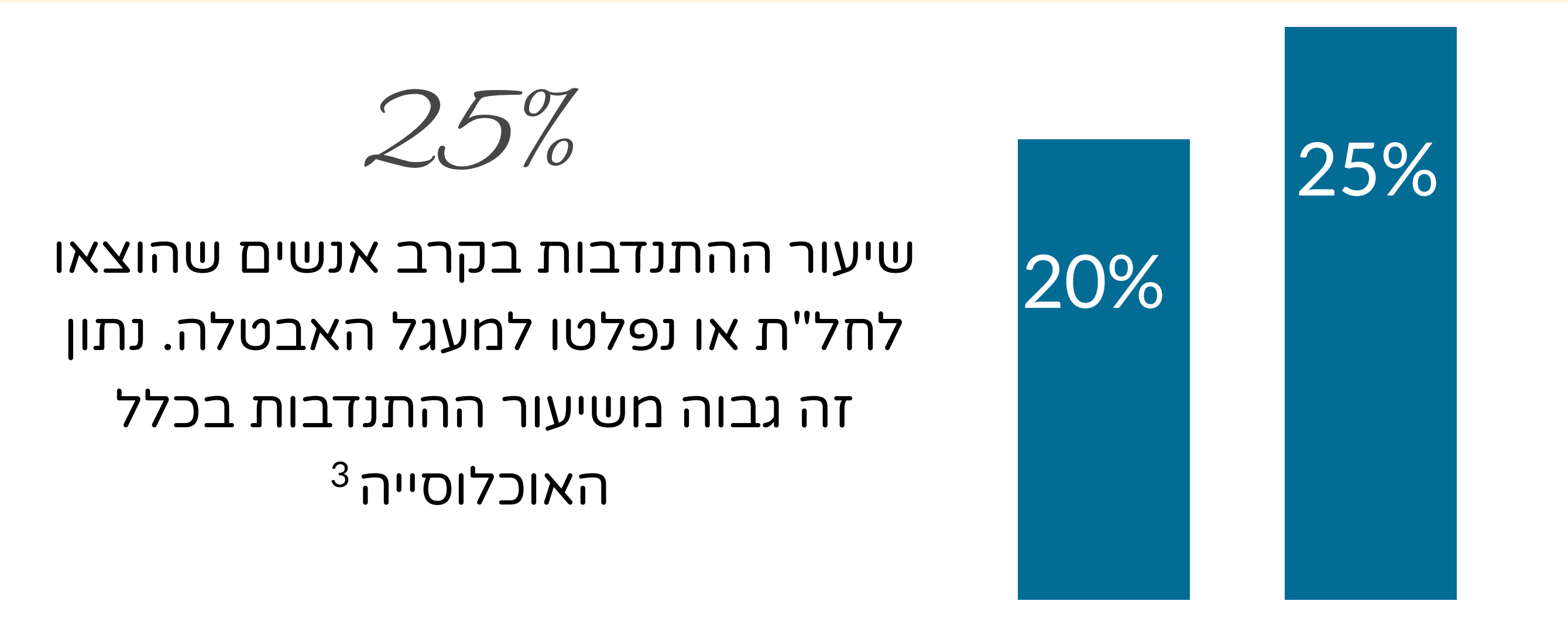
חלק מהתפקידים המוכרים המתבצעים בשגרה פנים אל פנים, הפכו במהלך מצב החירום לתפקידים טלפוניים או מקוונים

3 המתנדבים/ות החדשים/ות של תקופת הקורונה

זו עובדה ידועה, שבשעת חירום- עיקר המשאב האנושי ההתנדבותי, מורכב מאלה המתנדבים/ות בשגרה. עם זאת, החירום הנוכחי מביא עמו אתגרים שלא הכרנו במצבי חירום קודמים. המגבלות, הסיכון לאוכלוסיות מסוימות, מביאים לכך שחלק מהמתנדבים/ות שבשגרה אינם יכולים/ות להתנדב ובמקביל, נכנסו לתמונה לא מעט מתנדבים/ות חדשים/ות, שאינם מתנדבים בשגרה. ביניהם, אנשים ונשים שיצאו לחל"ת או איבדו את מקום עבודתם.

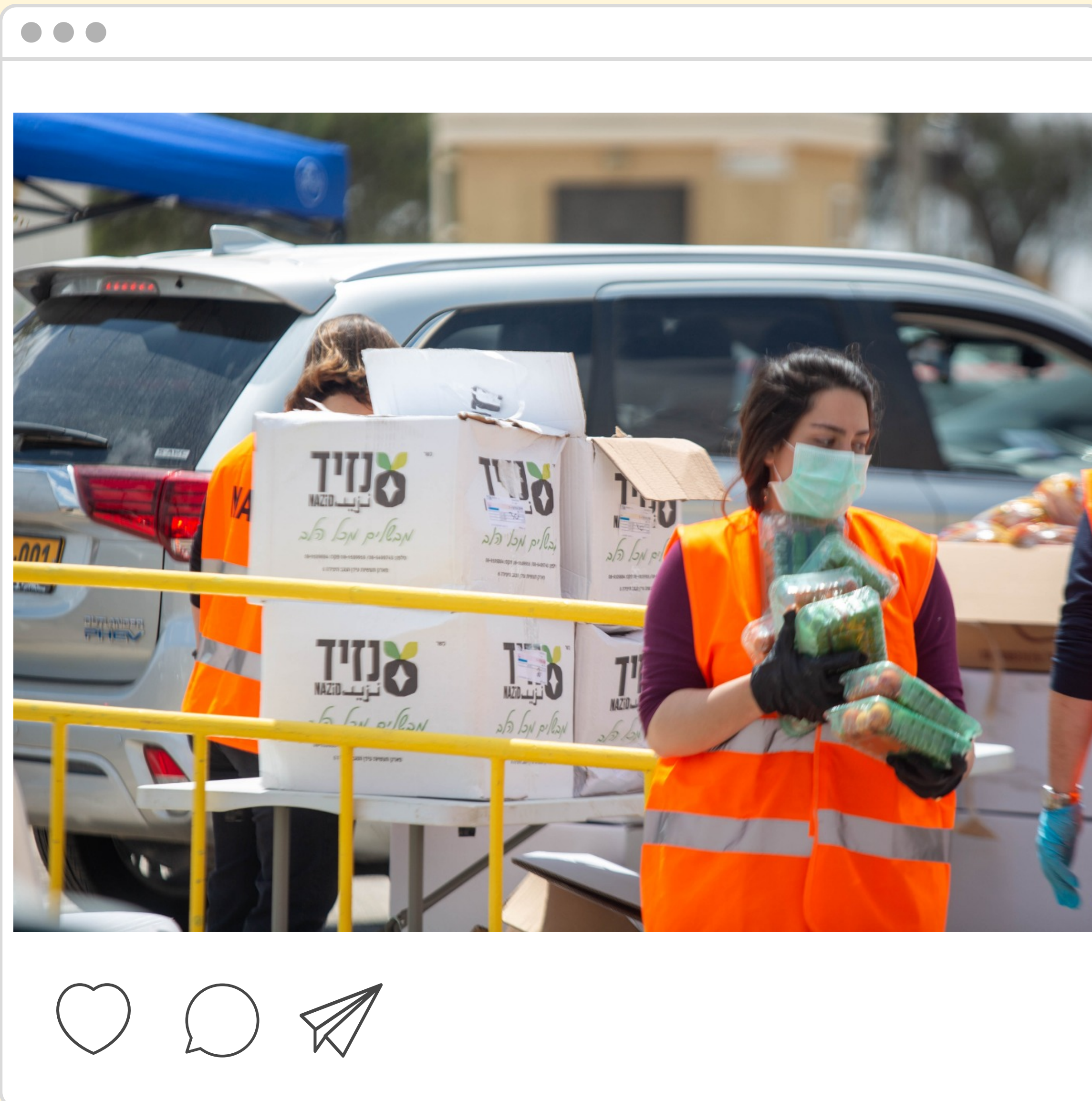
עשויים להיות מגוון הסברים לשיעור הגבוה (יחסית) של המתנדבים/ות מקרב האנשים שהוצאו לחל"ת או פוטרו. מעבר למגוון המניעים הערכיים והאלטרואיסטיים, ניתן למצוא, למשל, את הרצון להמשיך ולהרגיש משמעותי/ת ויצרני/ת, את הרצון למלא בפעילות משמעותית את שעות הפנאי הרבות יחסית, כתוצאה מאובדן המסגרת התעסוקתית ואף את התקווה שההתנדבות תסייע בהשתלבות חזרה במעגל התעסוקה- באמצעות הקשרים שהיא מייצרת והניסיון שניתן לצבור במסגרתה.

מתנדבים/ות ברשויות המקומיות

בשעת חירום, המסגרת המארגנת המיטבית, הרואה את מגוון הצרכים והמענים, היא הרשות המקומית. מתנדבים/ות פועלים/ות במסגרת הרשויות המקומיות, תוך שיתופי פעולה עם ארגוני חברה אזרחית וחברות עסקיות. ניתן למצוא פעילות התנדבותית ענפה המאורגנת על ידי יחידות ההתנדבות הרשותיות, מרכזי הצעירים ומנהלי ההתנדבות בחינוך.

יחידות ההתנדבות ברשויות המקומיות⁵

51,446

מתנדבים/ות

89%

מיחידות ההתנדבות עסקו ברכישת, אריזת ומסירת מזון ותרופות

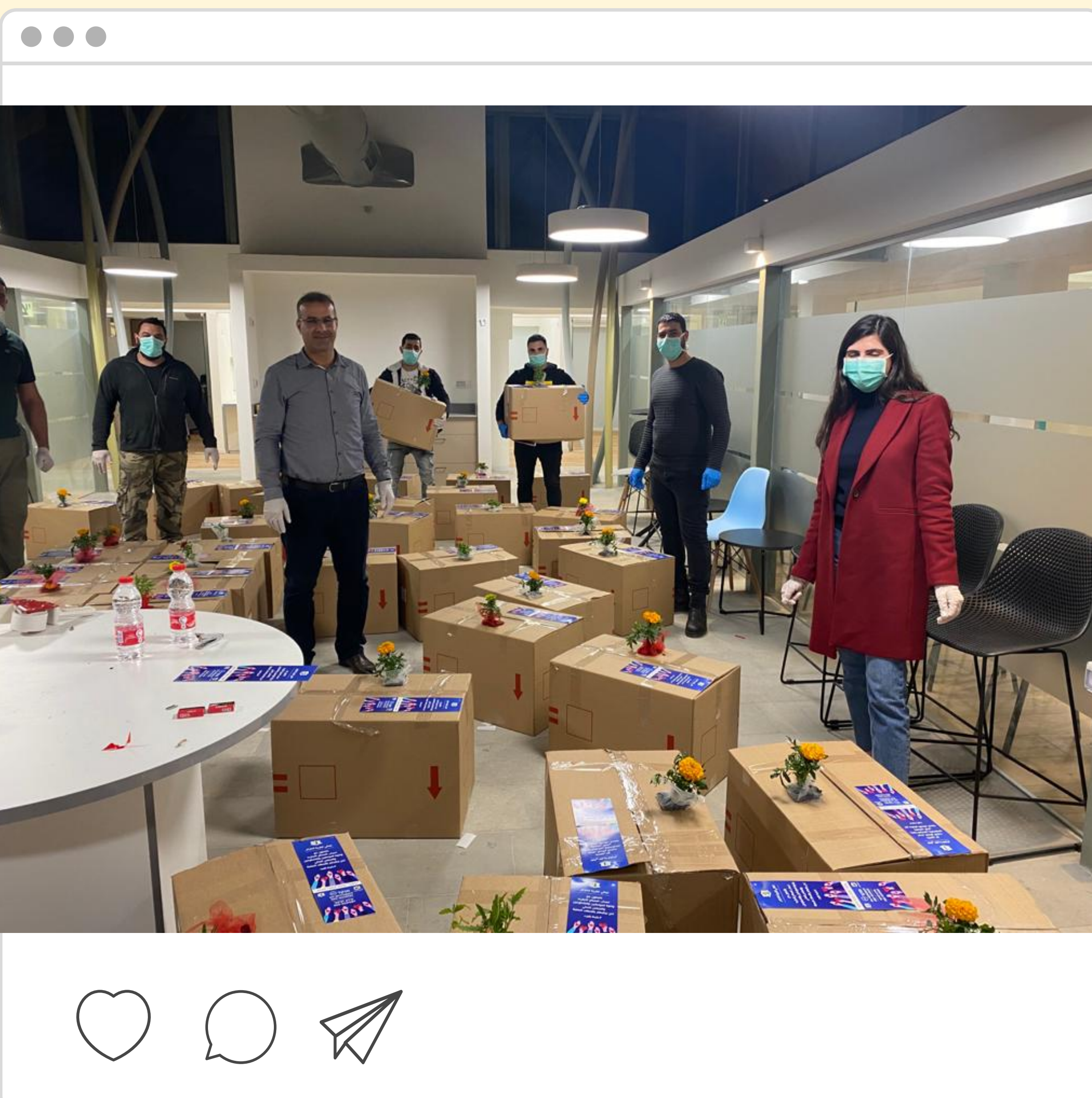
27%

בתגבור מוקדי 106

86%

בשיחות טלפון לאזרחים ותיקים

מעורבות חברתית של צעירים/ות במרכזי הצעירים⁶

20,734

צעירים/ות מעורבים/ות חברתית

67%

ממרכזי הצעירים עסקו ברכישת, אריזת ומסירת מזון ותרופות

47%

בהעברת סדנאות ושיעורים מקוונים

61%

בשיחות טלפון לאזרחים ותיקים

מתנדבים/ות בחינוך⁷

לאור השבתת מערכת החינוך בתקופה זו, מתנדבים/ות רבים הפועלים במסגרתה, הסבו את פעילותם לפעילות מקוונת, להמשך תמיכה בלמידה והצלחה של תלמידים וכן השתלבו במענה למגוון צרכים אחרים, המתעוררים כתוצאה מהמצב. במקביל, גם בני הנוער ממשיכים בפעילותם ההתנדבותית, הן באופן מקוון והן בפעילות פיזית, במטרה לספק מענה לצרכים החברתיים הנוערים כיום.

16,500

מתנדבים/ות כולל:

בני ובנות נוער
מתנדבי/ות שנת שירות
קהילות משימתיות
גרעונים תורניים
מכינות קדם צבאיות
כפרי סטודנטים
קהילות מחנכות
ובוגרי תנועות ואירגוני הנוער

המתנדבים בתחומי החינוך, מרכזי חינוך, התנדבות וירטואלית, חקלאות ושמרטפיות

50%

מתומכי ההוראה ממשיכים בפעילותם בתקופה זו

בקייטנות לילדי הצוותים הרפואיים, ליווי מקוון או טלפוני לילדי החינוך המיוחד, סיוע לרשויות, למידה מקוונת וסיוע בשימוש בכלים דיגיטליים

80

תומכי הוראה מסייעים באופן מקוון לתלמידי אגף שח"ר בכ 4000 שעות

150

משתתפי תכנית מסע, ממשיכים ללמד ולסייע לצוותי ההוראה באופן מקוון

150

תומכי הוראה מסייעים לתלמידים בכפרי נוער ללא עורף משפחתי

מתנדבים/ות בארגונים החברתיים⁸

ארגוני החברה האזרחית וארגונים ציבוריים רבים, המפעילים מתנדבים בשגרה, הסבו את פעילותם ופעילות המתנדבים שלהם בהתאם לצרכי השעה ולצרכים שעלו בקרב הלקוחות שלהם בתקופה זו. הארגונים התאימו את תפקידי המתנדבים/ות למצב וחלקם יצרו תפקידים חדשים, בהתאם לצרכים. ישנם ארגונים והתארגנויות חדשות, שקמו ספציפית לטובת התקופה ובמקביל, ישנם ארגונים שנאלצו להפסיק את פעילות המתנדבים בעת הזו, על מנת לשמור על בריאותם

האוכלוסיות להן הארגונים מסייעים

משפחות עם ילדים עם מוגבלות
אנשים עם מוגבלות
 חקלאים **אנשים בבידוד** בעלי חיים
משפחות שאינן מוכרות לרווחה
אזרחים/יות ותיקים/ות
משפחות מוכרות ברווחה
אחר ילדים/ות ובני נוער
עולים חדשים חד-הוריות
משפחות בהן אדם חולה

44%

מהארגונים עוסקים בשיחות טלפון לאזרחים ותיקים

41%

בהעברת שיעורים וסדנאות מקוונים

43%

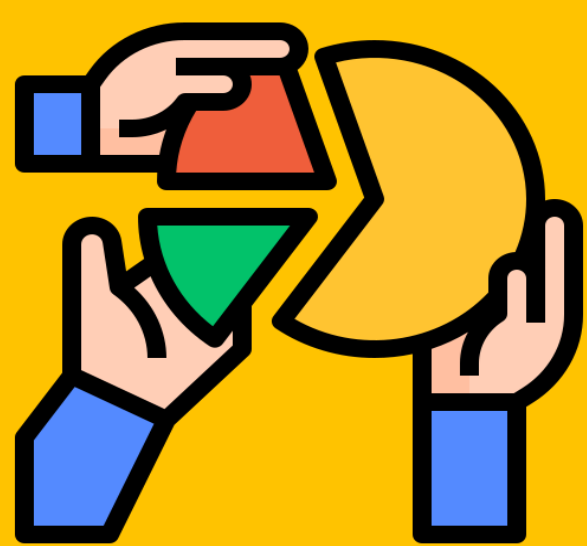
באריזת וחלוקת מזון

9%

מהארגונים נאלצו להפסיק לחלוטין את פעילות המתנדבים/ות בתקופה זו

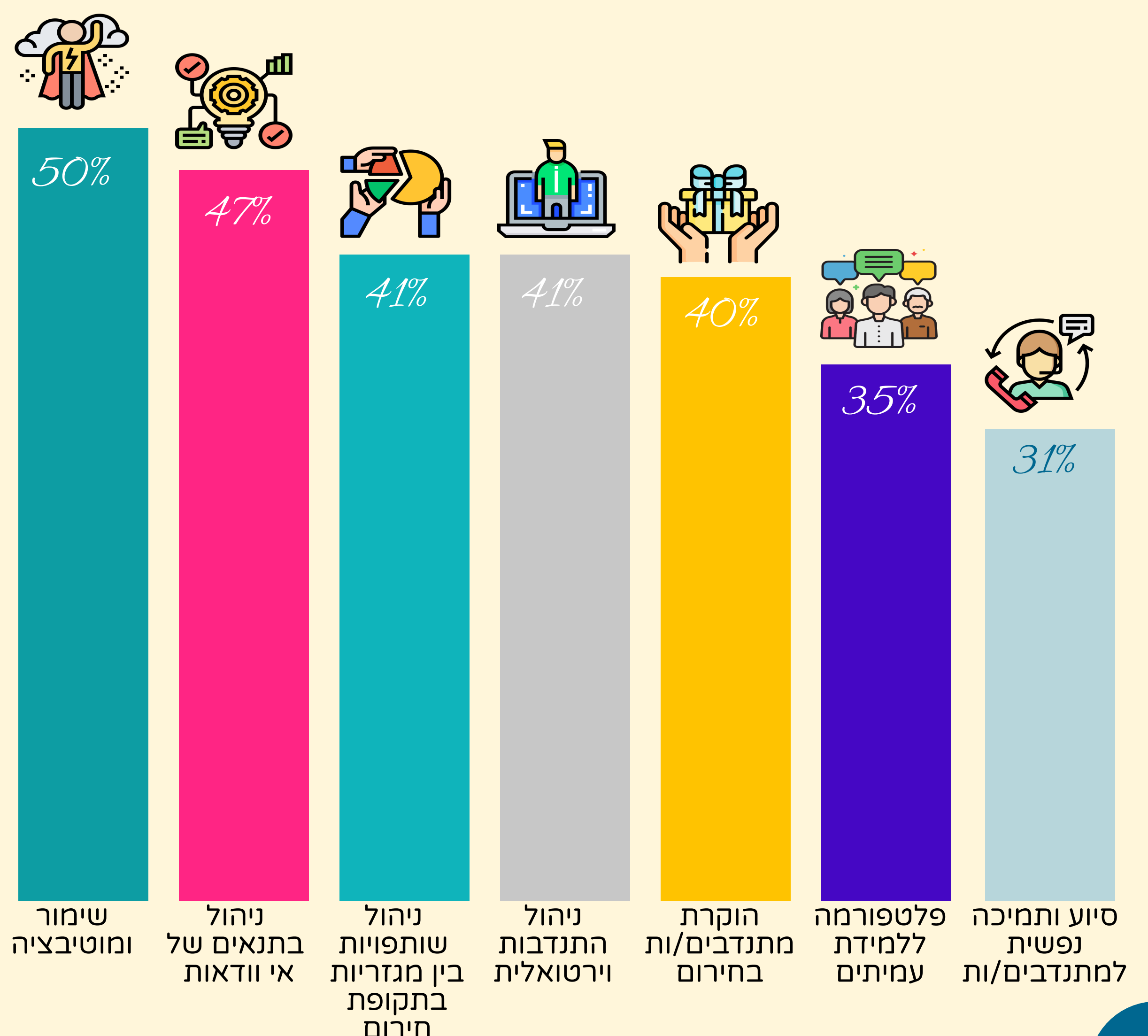
70%

מהארגונים ציינו כי הם מייצרים מגוון של שיתופי פעולה בתקופה זו, עם הרשויות המקומיות ומשרדי הממשלה, עם עסקים מקומיים וארציים ועם ארגונים מקבילים לשלהם

צרכי מנהלי/ות ההתנדבות בידע וכלים

מנהלי/ות ההתנדבות אמרו כי הם זקוקים לידע וכלים בנושאים הבאים:

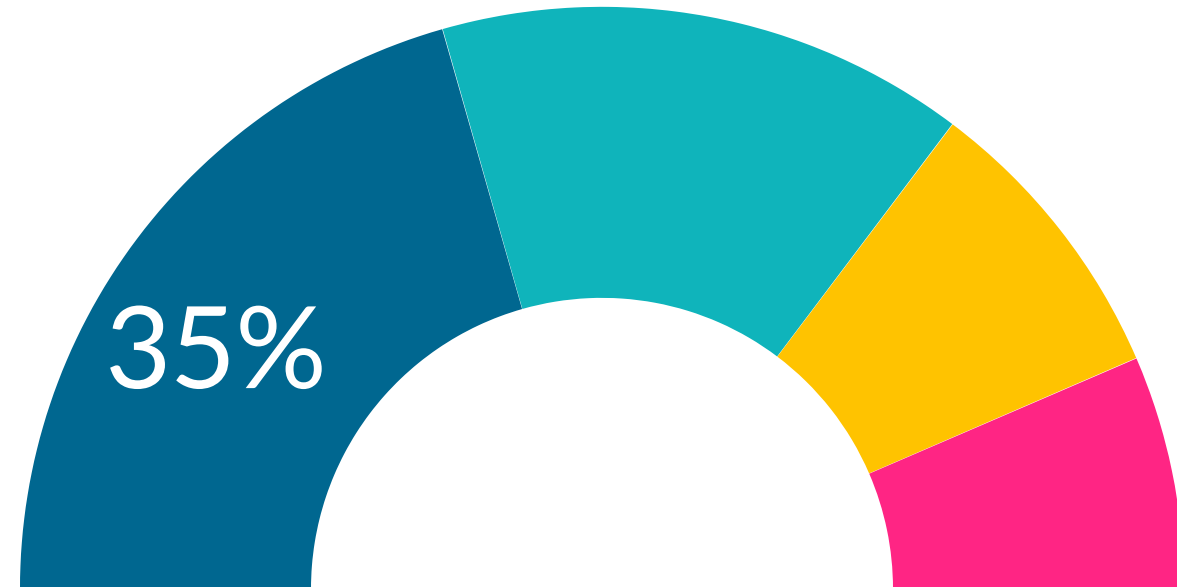
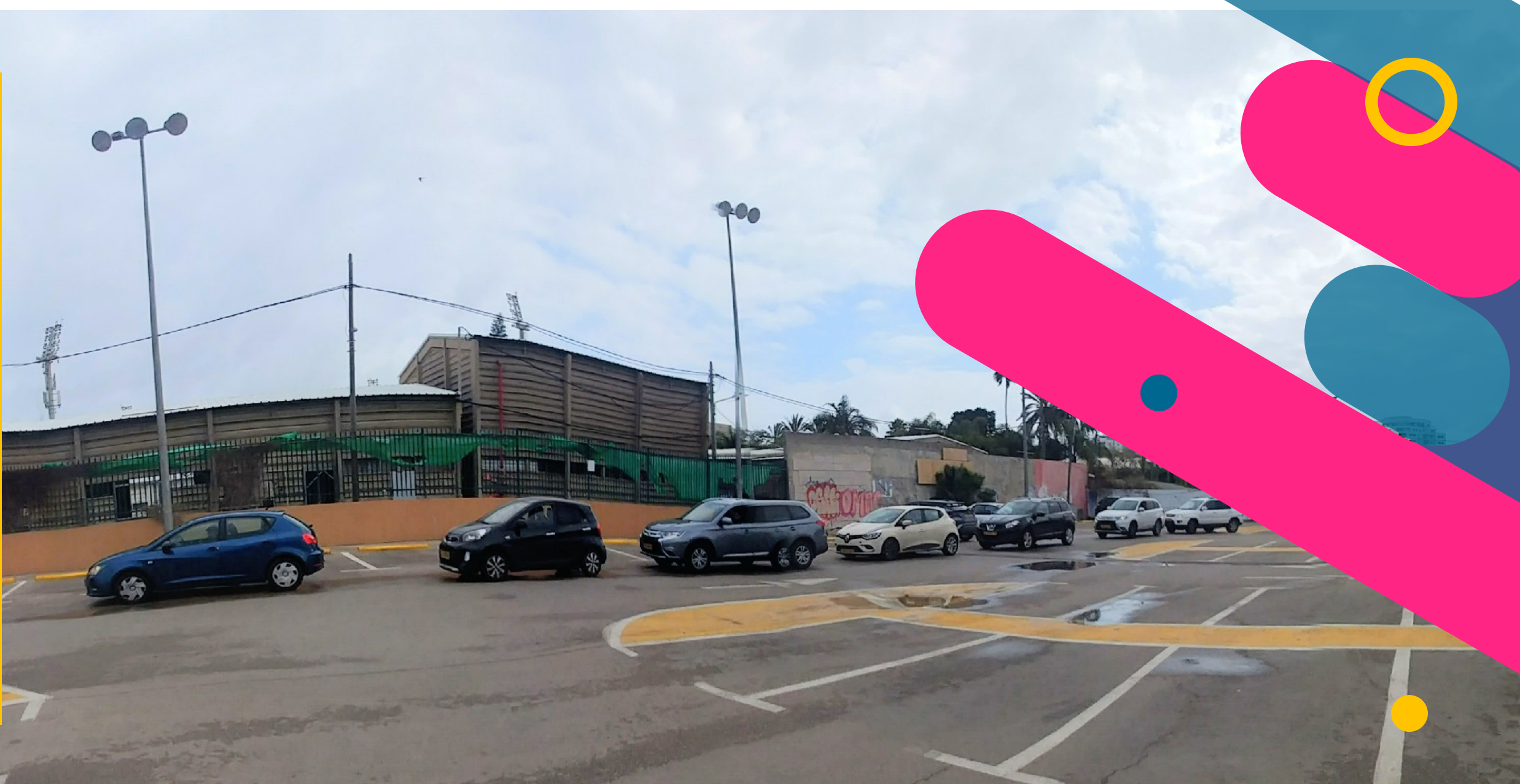

4 חסמים עיקריים

להתנדבות בתקופת הקורונה

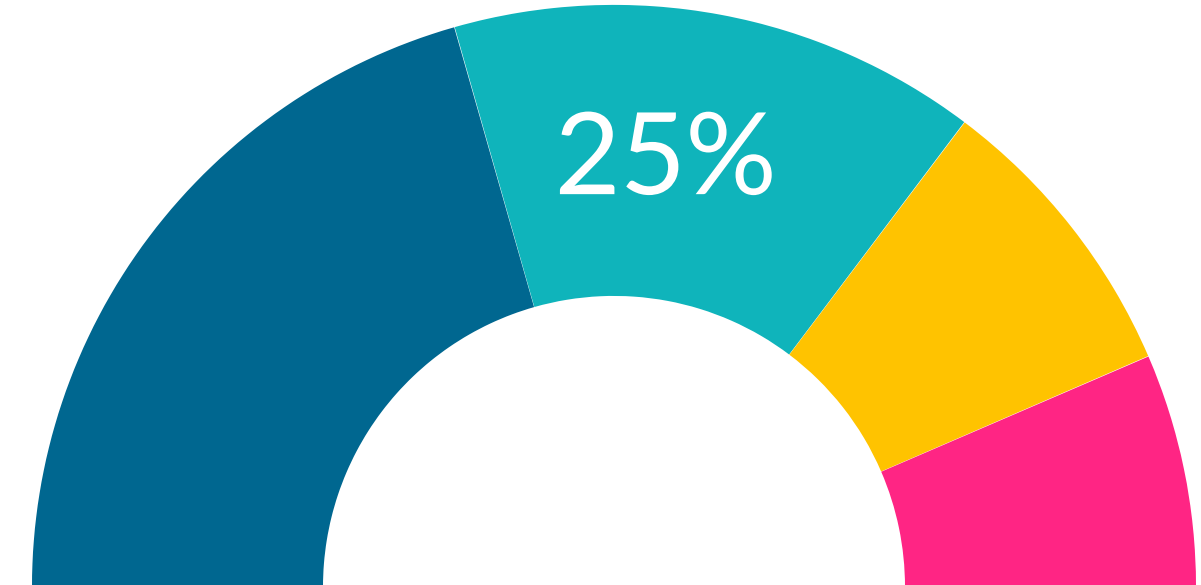
כפי שעלו בסקר בקרב אנשים שנפלטו אל מעגל האבטלה, ואינם מתנדבים כיום³

01

חוששים להדבק בקורונה במהלך התנדבותם

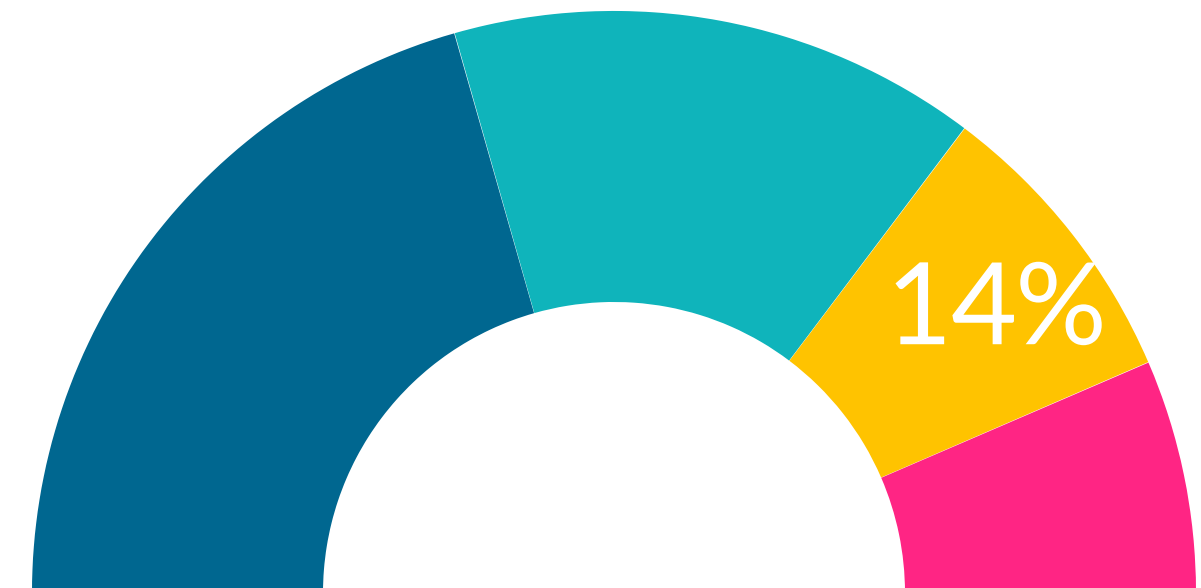
יש לשווק אפשרויות התנדבות מהבית - דרך הטלפון או האינטרנט. חסם זה מאפיין בעיקר את האוכלוסייה המבוגרת, מעל גיל 55 (66.8% מהם לא מתנדבים בגלל סיבה זו, לעומת 30% מקרב הצעירים יותר). חסם זה אף מאפיין יותר נשים מגברים

02

עסוקים עם ילדים קטנים בבית ולכן אינם מתנדבים

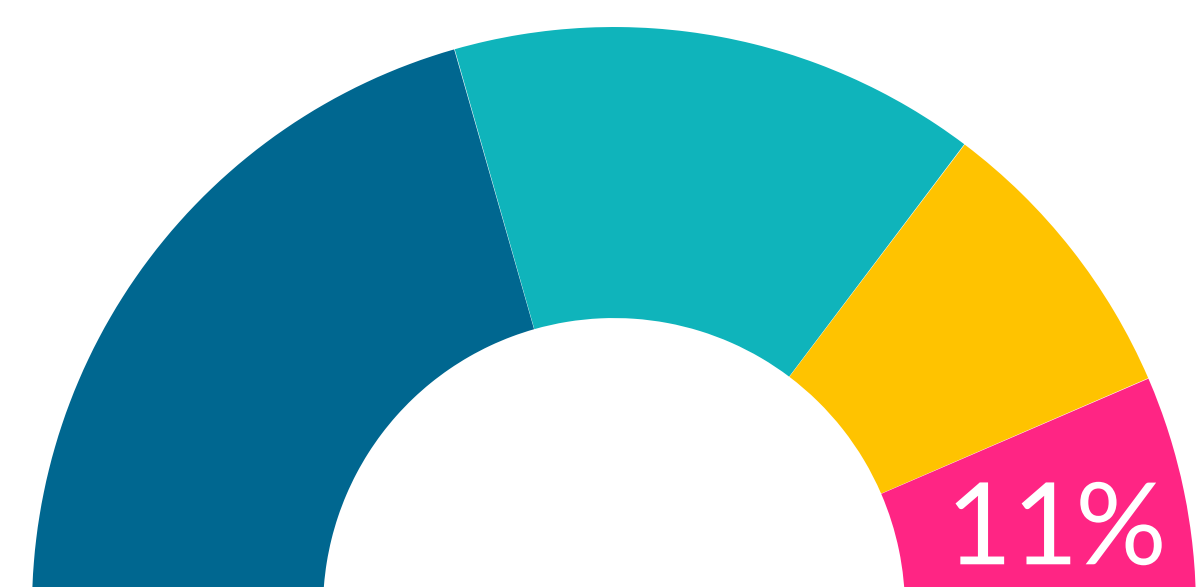
מומלץ להציע להורים לילדים אפשרויות התנדבות שמתבצעות בשעות הערב/לילה. חסם זה מאפיין נשים (30%) יותר מגברים (20%) באוכלוסיית הגיל הרלוונטית

03

טרודים ממצבם הכלכלי ולכן אינם פנויים להתנדבות

יש חשיבות בשיח אודות המתאם החיובי שבין התנדבות לבין תעסוקה. חסם זה מאפיין גברים (17%) יותר מנשים (10%). משקלו כחסם כמעט זהה בקבוצות הגיל השונות

04

אינם יודעים היכן להתנדב

חשוב לשווק אפשרויות התנדבות ומגוון הפלטפורמות בהן ניתן למצוא איך להתנדב

צרכים עיקריים

מהסקרים שנערכו בקרב מנהלי/ות ההתנדבות בארגונים, מנהלי/ות יחידות ההתנדבות ברשויות ורכזי מעורבות חברתית של צעירים, עולים מספר צרכי התנדבות עיקריים בתקופה זו

ציוד מיגון למתנדבים/ות

צורך במסכות, כפפות, ג'ל לחיטוי ידיים על מנת להבטיח את ביטחונם של המתנדבים/ות

תקציבי הוקרה והכרה

צורך בתקציבים להענקת שיי או תעודות הוקרה למתנדבים/ות ולארגון אירוע הוקרה לאומי

שווה ערך נסיעות

צורך בתקציבים להחזר הוצאות נסיעה של מתנדבים/ות, בתוך ומחוץ לעיר

מעטפת מקצועית

צורך בידע נוסף אודות התארגנות לניהול התנדבות בשעת חירום, התנדבות וירטואלית, מגוון כלים ורעיונות כיצד לשמר מוטיבציה לאורך זמן

חוסן אישי של מנהלים/ות ומתנדבים/ות

צורך בידע נוסף אודות שיטות שונות להתמודדות עם חירום מתמשך ועם הקשיים הכרוכים בו

שימור מתנדבים/ות שאינם יכולים להתנדב כעת, מפאת גילם

צורך בידע נוסף אודות שיטות לשימור קשר ותחושת שייכות, בקרב מתנדבים/ות שאינם יכולים כעת לקחת חלק בפעילות

מקורות

כלל הנתונים שהוצגו לאורכו של דוח זה, מתבססים על המחקרים והסקרים הבאים:

1

סקר אינטרנטי ייעודי, שנערך עבור הרשת להתנדבות ישראלית על ידי מכון גאוקרטוגרפיה, בקרב 534 גברים ונשים, בגילאי 18 ומעלה, גולשי אינטרנט, המהווים מדגם ארצי ומייצג של אוכלוסייה זו במדינת ישראל מהמגזר היהודי והערבי. במהלך השבוע האחרון של חודש מרץ 2020

2

סקר ייעודי, שנערך עבור הרשת להתנדבות ישראלית על ידי סי איי מחקר שיווקי ומידות, בקרב 2500 גברים ונשים, בגילאי 15 ומעלה, המהווים מדגם ארצי ומייצג של אוכלוסייה זו במדינת ישראל מהמגזר היהודי והערבי. במהלך שנת 2019

3

סקר אינטרנטי ייעודי, שנערך עבור הרשת להתנדבות ישראלית על ידי מכון גאוקרטוגרפיה, בקרב 304 גברים ונשים, בגילאי 18 ומעלה, גולשי אינטרנט, שנפלטו למעגל האבטלה בעקבות משבר הקורונה, מהמגזר היהודי והערבי במדינת ישראל. במהלך השבוע האחרון של חודש מרץ 2020

4

נתונים מתוך אתר האינטרנט של הרשת להתנדבות ישראלית - ניתוח מענים לשאלון ההתנדבות במשך תקופת הקורונה, אפריל 2020

5

סקר אינטרנטי ייעודי, שנערך על ידי הרשת להתנדבות ישראלית ותחום התנדבות במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, בקרב 142 מנהלי יחידות התנדבות ברשויות המקומיות, גברים ונשים, במהלך השבוע הראשון של אפריל 2020

6

סקר אינטרנטי ייעודי, שנערך על ידי הרשת להתנדבות ישראלית, בקרב 95 מנהלי מעורבות חברתית במרכזי צעירים, גברים ונשים, במהלך השבוע הראשון של אפריל 2020

7

הנתונים מתבססים על דוח משרד החינוך, אשר הופץ בקבוצת הרשת להתנדבות ישראלית בתאריך ה-12.4.2020 ועל מידעון תומכי הוראה מאפריל 2020

8

סקר אינטרנטי ייעודי, שנערך על ידי הרשת להתנדבות ישראלית, בקרב 142 מנהלי/ות התנדבות ומנהלי פרויקטים בארגונים חברתיים המפעילים מתנדבים/ות, גברים ונשים, במהלך השבוע השני של אפריל 2020

התמונות בדוח זה התקבלו ממגוון ארגונים, רשויות ומרכזי צעירים

דווקא עכשיו

להתנדב!

הרשת להתנדבות ישראלית

לפרטים נוספים:

הרשת להתנדבות ישראלית
המועצה הישראלית להתנדבות

